

SVETOVÝ DOM SPRAVODLIVOSTI

18. januára 2019

Bahájom sveta

Drahomilovaní priatelia,

pol storočia po tom, ako Bahá'u'lláh vyzval kráľov a vládcov, aby sa navzájom zmierili, a uložil im ustanovenie mieru na zemi, boli vtedajšie veľké mocnosti zatiahnuté do vojny. Bol to prvý konflikt, ktorý sa považuje za „svetovú vojnu“ a ktorý sa pripomína ako pohroma strašného rozsahu. Krviprelievanie nabralo takú nevídanú mieru a zúrivosť, že sa vrylo do pamäti každej ďalšej generácie. A jednako z biedy a utrpenia vyklíčili možnosti, aby nový poriadok priniesol svetu stabilitu, a to predovšetkým na mierovej konferencii v Paríži, ktorá bola otvorená v tento deň pred sto rokmi. V nasledujúcich rokoch napriek opakovaným krízam, ktorým medzinárodné záležitosti podľahli, Shoghi Effendi badal „postup, hoc i nestály, síl pôsobiacich v súlade s duchom doby“. Tieto sily ľudstvo naďalej približovali k dobe mieru – nielen k mieru, ktorý vylučuje ozbrojený konflikt, ale ku kolektívnemu stavu bytia prejavujúceho jednotu. Táto cesta však stále ostáva dlhá a postupuje nesúvisle. V tejto chvíli sa nám zdá príhodné zamyslieť sa nad pokrokom na tejto ceste, nad súčasnými prekážkami mieru a nad výzvou prispieť k jeho dosiahnutiu, ku ktorej sú baháji povolaní.

Za uplynulých sto rokov sa minimálne v troch historických momentoch zdalo, že ľudský rod dospeje k skutočnému, trvalému mieru, i keď vždy zlyhal pre slabiny, ktoré nedokázal prekonať. Prvým momentom bolo, ako výsledok parížskej konferencie, vytvorenie Ligy národov, organizácie, ktorá mala podľa jej zakladateľov zabezpečiť mier na medzinárodnej úrovni. Bol to prostriedok, ktorým bol po prvýkrát v histórii systém kolektívnej bezpečnosti, ku ktorému Bahá'u'lláh nabádal svetových vládcov, „vážne predvídaný, prediskutovaný a vyskúšaný“. Vo svojej podstate však mierová dohoda, ktorá vojnu ukončila, mala fatálne nedostatky a Liga nedokázala zabrániť druhej svetovej vojne, ktorú historici považujú za najsmrtiacejší konflikt v histórii ľudstva. Tak, ako po prvom významnom kroku smerom k svetovému mieru nasledovalo obdobie desivého konfliktu, nasledoval druhý krok, keď bola z trosiek Ligy založená nielen Organizácia spojených národov, ale vytvoril sa aj systém medzinárodných ekonomických inštitúcií a urobili sa historické pokroky ohľadne ľudských práv a medzinárodného práva. V rýchlom slede sa z mnohých teritórií pod koloniálnou nadvládou stali nezávislé národy a značne sa prehĺbili a rozšírili opatrenia pre regionálnu spoluprácu. Povojnové dekády však charakterizovala i tiesnivá atmosféra často otvoreného nepriateľstva medzi dvoma hlavnými svetovými blokmi moci. Neformálne nazývaná studená vojna sa v rôznych častiach sveta zvrhla na skutočné vojny a ľudstvo dovedla na pokraj konfliktu s použitím nukleárnych zbraní.

Jej mierové ukončenie ku koncu dvadsiateho storočia prinieslo úľavu i otvorené výzvy na vytvorenie nového svetového poriadku. To bol tretí moment, keď sa svetový mier zdal na dosah. Snahy na zavedenie nových, a posilnenie existujúcich systémov medzinárodnej spolupráce, nabrali ohromne na sile, keď Spojené národy zvolali sériu svetových konferencií na témy dôležité pre budúcnosť ľudstva. Objavili sa nové príležitosti pre konsenzus a duch spolupráce poháňajúci pokrok sa prejavil aj v podobe právomocí udelených istým medzinárodným inštitúciám, ktoré mali na starosti výkon spravodlivosti. Tento cieľavedomý a uvážený proces vyvrcholil na prelome storočí v Miléniovom fóre, stretnutí zástupcov vyše tisícky občiansko-spoločenských organizácií z viac ako stovky krajín. Po ňom nasledoval Miléniový summit, bezprecedentné stretnutie svetových lídrov, ktoré viedlo k dohode o cieľoch, ktoré predstavujú spoločnú túžbu ľudstva. Pod názvom Miléniové rozvojové ciele sa stali bodmi výzvy ku kolektívnej činnosti v nadchádzajúcich rokoch. Tieto rôzne pokroky, napriek ich mnohým obmedzeniam a nedostatkom, ako aj hrozivým konfliktom, ktoré sa v tom čase naďalej rozvíjali, predsa predstavujú znamenia všeobecného, postupného, no nezadržateľného nárastu svetového povedomia zo strany národov zeme a ich záujem o svetovú spravodlivosť, solidaritu, spoluprácu, súcit a rovnosť.

Začiatkom súčasného storočia sa vynorili nové výzvy. Časom sa zintenzívnili, čo viedlo k pozastaveniu sľubných krokov vpred, ktoré uzatvárali predchádzajúce storočie. Dnes mnohé z prevládajúcich spoločenských prúdov všade na svete spôsobujú, že sa ľudia navzájom odcudzujú, nie zblížujú. Hoci sa zmiernila najextrémnejšia podoba svetovej chudoby, politické a ekonomické systémy umožnili obohacovanie sa uzavretým skupinkám so zvrátene extrémnym bohatstvom. Takýto stav podnecuje zásadnú nestabilitu svetových záležitostí. Vzájomné pôsobenie jednotlivého občana, vládnuccich inštitúcií a spoločnosti ako celku je často znepokojujúce, keď tí, ktorí hlásajú nadradenosť jedných či druhých, prejavujú stále nekompromisnejšie myslenie. Náboženský fundamentalizmus deformuje povahu spoločenstiev, ba dokonca národov. Zlyhanie toľkých organizácií a spoločenských inštitúcií pochopiteľne viedlo k poklesu verejnej dôvery, čo záujmové skupiny systematicky využívajú na podkopávanie dôveryhodnosti vo všetky zdroje poznania. Isté spoločné etické princípy, ktoré sa začiatkom tohto storočia zdali na vzostupe, sú nahľodané. To ohrozuje prevládajúcu zhodu ohľadne toho, čo je správne a čo nesprávne, ktorá v rôznych sférach držala na uzde najnižšie pudy ľudstva. Vôľu pre medzinárodnú kolektívnu činnosť, ktorá pred dvadsiatimi rokmi jasne charakterizovala myslenie svetových lídrov, potlačili útoky rastúcich síl rasizmu, nacionalizmu a frakcionárstva.

Takto sa dezintegračné sily spolčujú a dostávajú do popredia. Ale nech. Zjednotenie ľudstva nemôže zastaviť žiadna ľudská sila. Túto pravdu dosvedčujú prísľuby dávnych prorokov i samotného Autora veci Božej. Cesta, po ktorej ľudstvo kráča k svojmu osudu, však poľahky môže byť strastiplná. Zmätok vyvolaný zápasiacimi národmi zeme môže prehlušiť hlasy tých šľachetných duší v každej spoločnosti, ktoré volajú po ukončení konfliktu a utrpenia. Kým budú tieto hlasy opomínané, niet pochýb, že súčasný stav svetového nepokoja a zmätku sa bude zhoršovať, možno s katastrofickými následkami, kým sa vytrestané ľudstvo nepodujme na ďalší významný, a tentokrát azda zásadný, krok k trvalému mieru.

Svetový mier je cieľ, ku ktorému sa ľudstvo vekom približuje pod vplyvom Slova Božieho, ktoré Stvoriteľ postupne zjavuje Svojmu stvoreniu. Shoghi Effendi opísal pokrok ľudstva k novému, svetovému štádiu jeho kolektívneho života ako spoločenskú evolúciu, „evolúciu, na samom počiatku ktorej bol zrod rodinného života, v jej ďalšom vývoji dosiahnutie kmeňovej súdržnosti, ktorá ďalej viedla k vytvoreniu mestského štátu a neskôr sa rozvinula do inštitúcie nezávislých a zvrchovaných národov.“ S Bahá'u'lláhovým príchodom teraz ľudský rod stojí na prahu dospelosti. Svetová jednota je konečne dosiahnuteľná. Svetový poriadok, ktorý so súhlasom ľudstva zjednotí národy, je jedinou možnou odpoveďou na destabilizujúce sily ohrozujúce svet.

No hoci je jednota sveta možná, ba nevyhnutná, nemožno ju dosiahnuť nijak inak než bezvýhradným prijatím jednosti ľudstva, ktorú strážca opisuje ako „stredobod, okolo ktorého sa točí celé Bahá'u'lláhovo učenie.“ S akým porozumením a výrečnosťou vyložil ďalekosiahle následky tohto základného princípu! Uprostred virvaru svetových záležitostí jasne videl, že skutočnosť, že ľudstvo je jedným ľudom, sa musí stať východiskovým bodom nového poriadku. Širokú škálu vzťahov medzi národmi i v rámci nich treba nanovo vidieť v tomto svetle.

Realizácia takejto vízie si skôr či neskôr od svetových lídrov vyžiada historický štátnický počin. No beda, vôľa podujat' sa na taký počin stále chýba. Ľudstvo zmáha kríza identity. Rôzne národy a skupiny sa usilujú určiť seba, svoje miesto vo svete a to, ako by mali konať. Bez vízie spoločnej identity a jednotného zámeru podliehajú protichodným ideológiám a mocenským bojom. Obmeny „nás“ a „ich“, ktorým sa nezdá konca kraja, určujú skupinové identity stále užšie a vo vzájomnom rozpore. Časom toto štiepenie na odlišné záujmové skupiny oslabilo samotnú súdržnosť spoločnosti. Konkurenčné predstavy o nadradenosti určitých národov sa šíria na úkor pravdy, že ľudstvo je na spoločnej ceste, na ktorej sú všetci protagonistami. Zvážte, aká radikálne odlišná je takáto fragmentovaná predstava ľudskej identity od predstavy, ktorá plynie z rozpoznaní jednotnosti ľudstva. Z tohto pohľadu príznačná rôznorodosť ľudskú rodinu obohacuje a zďaleka neprotirečí jej jednotnosti. Jednota v bahájskom stvárnení obsahuje základný pojem rôznorodosti, ktorý ju odlišuje od uniformnosti. Svetová jednota sa môže uskutočniť a nespočetné formy ľudskej rôznorodosti sa môžu plne dosiahnuť prostredníctvom lásky ku všetkým ľuďom a podriadenia nižších záujmov najlepším záujmom ľudstva.

Podporovanie jednoty zladovaním nezlučiteľných prvkov a pestovaním nesebeckej lásky k ľudstvu v každom srdci je úlohou náboženstva. Pred náboženskými vodcami sa otvárajú veľké možnosti rozvíjať družnosť a súlad, no títo vodcovia môžu i podnecovať násilie využitím svojho vplyvu na prikladanie do ohňa fanatizmu a predsudkov. Bahá'u'lláh o náboženstve zdôrazňuje: „Neučňte ho,“ varuje, „príčinou rozkolov a sporov. ... mier pre všetkých, ktorí prebývajú na zemi ... patrí medzi zásady a nariadenia Božie.“

Srdce, ktoré prechováva lásku k celému ľudstvu, iste zabolí utrpenie, ktoré mnohí znášajú pre nejednotnosť. No priatelia Boží sa nemôžu zatvárať pred narastajúcim zmätkom spoločnosti, ktorý ich obklopuje. I oni sami sa musia brániť pred zapletením sa do jeho konfliktov či prepadnutím jeho nepriateľským metódam. Bez ohľadu na to, aké pochmúrne sa niekedy podmienky môžu zdať, bez ohľadu na to, aké bezútešné sa môžu javiť bezprostredné vyhliadky na ustanovenie jednoty, niet dôvodu na zúfanie. Úbohý stav sveta nás môže len pobádať do zdvojnásobenia nášho odhodlania konštruktívne konať. „Toto nie sú dni blahobytu a víťazstva,“ upozorňuje Bahá'u'lláh. „Celé ľudstvo je v zovretí mnohých neuhov. Usilujte sa teda zachrániť mu život liečivou medicínou, ktorú pripravila všemocná ruka Neomylného lekára.“

Ustanovenie mieru je povinnosťou, ku ktorej je zvolávaný celý ľudský rod. Zodpovednosť, ktorú v tomto procese nesú baháji, sa rozvinie časom. No baháji sa nikdy len neprizerali – svojím dielom napomáhajú činnosti síl, ktoré vedú ľudstvo k jednote. Sú povolani byť kváskom sveta. Zamyslite sa nad Bahá'u'lláhovými slovami:

„Upriamte sa na šírenie blahobytu a pokoja detí ľudí. Podriadte svoju myseľ a vôľu vzdelávaniu národov a kmeňov zeme, aby azda rozkoly, ktoré ju rozdeľujú, mohli byť mocou Najväčšieho mena vymazané z jej tváre a celé ľudstvo sa mohlo stať príslušníkmi jedného poriadku a obyvateľmi jedného mesta.“

Aj ‘Abdu’l-Bahá zdôrazňoval, že baháji sú vyzývaní významne prispieť k ustanoveniu svetového mieru:

„...mier sa najprv musí ustanoviť medzi jednotlivcami, až kým napokon povedie k mieru medzi národmi. A tak, ó vy baháji, usilujte sa z celej sily vytvoriť mocou Slova Božieho skutočnú lásku, duchovný rozhovor a trvalé putá medzi jednotlivcami. To je vaša úloha.“

Prísľub svetového mieru, poslanstvo, ktoré sme v roku 1985 adresovali ľudom sveta, vytýčilo bahájske videnie stavu sveta a predpoklady nevyhnutné pre svetový mier. Zároveň predostrelo svetové bahájske spoločenstvo ako vzorový model, ktorý by mohol posilniť nádeje na možnosť zjednotenia ľudského rodu. Odvtedy Bahá'u'lláhovi nasledovníci tento model trpezlivo vylepšovali a spolupracovali s okolím, aby založili a rozšírili systém organizácie spoločnosti založenej na Jeho učení. Učia sa, ako živiť spoločenstvá, ktoré stelesňujú predpoklady pre mier, ktoré sme v roku 1985 stanovili. Kultivujú prostredie, v ktorom deti môžu byť vychovávané bez poškvرنy všetkých foriem rasových, národnostných či náboženských predsudkov. Presadzujú plnú rovnoprávnosť žien a mužov v záležitostiach spoločenstva. Ich vzdelávacie programy vedú k zmene, zahŕňajú materiálne i duchovné aspekty života a vítajú každého, kto si želá prispieť k rozkvetu spoločenstva. Ich túžbu podať liek na mnohé neduhy súžiace ľudstvo a posilniť každého človeka, aby sa stal protagonistom v budovaní nového sveta, možno vidieť v ich rozvojovej činnosti. Čerpajúc inšpiráciu z konceptu mashriqu’l-adhkáru na svoje modlitebné stretnutia pozývajú príslušníkov každej viery i ľudí bez vierovyznania. Mládež, vyznačujúca sa svojím zánietením pre spoločnosť založenú na mieri a spravodlivosti, zapája svojich podobne zmýšľajúcich

vrstovníkov do práce budovania spoločenstiev na tomto základe. V inštitúcii miestnej duchovnej rady spočíva duchovná autorita a administratívna spôsobilosť spravovať záležitosti v duchu služby, riešiť konflikty a budovať jednotu. Samotný volebný proces, ktorým sa rady vytvárajú, je prejavom mieru, na rozdiel od nevráživosti a dokonca násilia, ktoré často sprevádzajú voľby v širšej spoločnosti. Vo všetkých týchto rozmeroch otvoreného, rozrastajúceho sa spoločenstva sa skrýva zásadné uznanie toho, že celé ľudstvo je potomstvom jedného Tvorcu.

Priatelia tiež rozvíjajú svoju schopnosť zapájať ľudí okolo seba, bez ohľadu na presvedčenie, kultúru, spoločenskú triedu či etnický pôvod, do rozhovorov o tom, ako dosiahnuť duchovné a materiálne blaho systematickým uplatňovaním božského učenia. Jedným uspokojivým výsledkom tejto rastúcej schopnosti je zvýšená schopnosť spoločenstva zmysluplne prispievať k rôznym diskusiám prebiehajúcim v spoločnosti: V niektorých krajinách lídri a intelektuáli, ktorí sa snažia reagovať na výzvy, ktorým ich spoločnosť čelí, si stále viac vážia pohľad, ktorý ponúkajú baháji. Tieto príspevky vyjadrujú porozumenie čerpané z Bahá'u'lláhovho zjavenia, ťažia zo skúseností, ktoré získavajú veriaci na celom svete a snažia sa pozdvihnúť diskusiu nad uštipačnosť a zvady, ktoré tak často bránia pokroku spoločenských debát. Okrem toho myšlienky a argumenty, ktoré baháji predkladajú, podporujú uplatňovanie konzultácie. Vedomí si dôležitosti súladu a márnosti konfliktu, Bahá'u'lláhovi nasledovníci sa snažia pestovať také podmienky, ktoré najskôr povedú k objaveniu sa jednoty v akomkoľvek prostredí. Povzbudzuje nás vidieť veriacich, keď rozširujú svoje snahy zúčastňovať sa na rozhovoroch v spoločnosti, predovšetkým tých priateľov, ktorí svojou profesiou môžu prispievať k rozhovorom, ktoré sa priamo týkajú mieru.

Pre bahájov nie je dosiahnutie mieru len prostá túžba, s ktorou sa stotožňujú, či vedľajší zámer popri iných cieľoch – vždy to bol ich ústredný záujem. Vo svojej druhej tabuľke adresovanej Hlavnej organizácii pre trvalý mier v Haagu 'Abdu'l-Bahá zdôrazňoval, že „naša túžba po mieri nie je čisto intelektuálna. Je to otázka náboženského presvedčenia a večných základov viery Božej.“ Zmienil sa, že aby sa na svete objavil mier, nestačí, aby sa ľudia dozvedali o hrôzach vojny:

„Dnes sú ľuďom výhody svetového mieru známe a zhubné dôsledky vojny sú taktiež všetkým jasné a zjavné. No v tejto veci zd'aleka nepostačuje samotná informovanosť. Na jeho ustanovenie na svete je treba uskutočňujúcu silu.“

„Sme pevne presvedčení,“ pokračuje, „že uskutočňujúcou silou v tomto veľkom úsilí je prenikavý vplyv slova Božieho a utvrdení Ducha svätého.“

Istotne teda nik, kto si je vedomý stavu sveta, nemôže váhať plne sa odovzdať tomuto úsiliu a vyhľadávať utvrdenia – utvrdenia, o ktoré na svätom prahu za vás úpenlivo prosíme aj my. Milovaní priatelia! Odhodlané úsilie, ktoré vy a vaši podobne zmýšľajúci spolupracovníci vynakladáte, aby ste vybudovali spoločenstvá založené na duchovných princípoch, aby ste tieto princípy uplatňovali na zlepšenie svojej spoločnosti a aby ste ponúkali z toho vyplývajúce porozumenie – to je najistejší spôsob, ako môžete urýchliť naplnenie príslubu svetového mieru.

[podpísaný: Svetový dom spravodlivosti]